

ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO ZBIÓR URZĘDOWY

Seria B

Warszawa, dnia 9 marca 2016 r.

Pozycja 155

POSTANOWIENIE

z dnia 22 lutego 2016 r.

Sygn. akt Ts 172/15

Trybunał Konstytucyjny w składzie:

Stanisław Rymar,

po wstępnym rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym skargi konstytucyjnej P.S. w sprawie zgodności:

- 1) art. 770, art. 770¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.) z art. 2, art. 7, art. 30, art. 31 ust. 3, art. 32, art. 77 ust. 1, art. 78 i art. 176 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz z art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284, ze zm.);
- 2) art. 8 ust. 11, art. 39, art. 40 ust. 1 i 3, art. 42 w zw. z art. 49 ust. 3, art. 43 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376, ze zm.) z art. 2, art. 7, art. 30, art. 31 ust. 3, art. 32, art. 77 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;
- 3) art. 53, art. 53a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376, ze zm.) w zw. z art. 797¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.) i w zw. z art. 56 i art. 57 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376, ze zm.) z art. 2, art. 7, art. 30, art. 31 ust. 3, art. 32, art. 77 ust. 1 Konstytucji;
- 4) art. 25 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 3 ust. 2 pkt 8 lit. d ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2014 r. poz. 1025, ze zm.) z art. 2, art. 7, art. 30, art. 31 ust. 3, art. 32, art. 77 ust. 1 i art. 176 Konstytucji,

postanawia:

1) umorzyć postępowanie w zakresie badania zgodności:

a) art. 770¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.) z art. 2, art. 7, art. 30, art. 31 ust. 3, art. 32, art. 77 ust. 1, art. 78 i art. 176 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz z art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284, ze zm.),

b) art. 8 ust. 11, art. 39, art. 40 ust. 1 i 3, art. 53, art. 53a, art. 56 i art. 57 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz. U. z 2011 r. Nr 231,

poz. 1376, ze zm.) z art. 2, art. 7, art. 30, art. 31 ust. 3, art. 32, art. 77 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej,

c) art. 770 ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2014 r. poz. 101, ze zm.) z art. 78 i art. 176 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej;

2) odmówić nadania dalszego biegu skardze konstytucyjnej w pozostałym zakresie.

UZASADNIENIE

W skardze konstytucyjnej z 28 kwietnia 2015 r. P.S. (dalej: skarżący) zakwestionował zgodność: po pierwsze, art. 770, art. 770¹ ustawy z dnia 17 listopada 1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (Dz.U.2014.101, ze zm.; dalej: kpc) z art. 2, art. 7, art. 30, art. 31 ust. 3, art. 32, art. 77 ust. 1, art. 78 i art. 176 Konstytucji oraz z art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności, sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r. (Dz.U.1993.61.284, ze zm.; dalej: konwencja); po drugie, art. 8 ust. 11, art. 39, art. 40 ust. 1 i 3, art. 42 w zw. z art. 49 ust. 3, art. 43 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (Dz.U.2011.231.1376, ze zm.; dalej: ustawa o komornikach) z art. 2, art. 7, art. 30, art. 31 ust. 3, art. 32, art. 77 ust. 1 Konstytucji; po trzecie, art. 53, art. 53a ustawy o komornikach w zw. z art. 797¹ kpc i w zw. z art. 56 i art. 57 ustawy o komornikach z art. 2, art. 7, art. 30, art. 31 ust. 3, art. 32, art. 77 ust. 1 Konstytucji; po czwarte, art. 25 ust. 1 pkt 1 w zw. z art. 3 ust. 2 pkt 8 lit. d ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz.U.2014.1025, ze zm.; dalej: ustawa o kosztach) z art. 2, art. 7, art. 30, art. 31 ust. 3, art. 32, art. 77 ust. 1 i art. 176 Konstytucji.

Skarga została wniesiona w związku z następującą sprawą. Postanowieniem z 13 lutego 2015 r. Komornik Sądowy przy Sądzie Rejonowym w J. umorzył postępowanie egzekucyjne, zwrócił wierzycielowi tytuł wykonawczy oraz wezwał wierzyciela do zwrotu poniesionych przez komornika wydatków gotówkowych.

Skarżący zakwestionował szesnaście przepisów trzech różnych aktów prawnych, nie uzasadnił jednak, dlaczego przepisy te są niezgodne z Konstytucją.

W piśmie procesowym z 5 czerwca 2015 r. skarżący „sprostował” skargę konstytucyjną i podniósł, że wycofuje zarzut niezgodności art. 770 kpc z art. 78 i art. 176 Konstytucji (podtrzymał zarzuty niezgodności z pozostałymi wzorcami kontroli), a ponadto zrezygnował z kwestionowania konstytucyjności art. 770¹ kpc, art. 8 ust. 11, art. 39, art. 40 ust. 1 i 3, art. 53, art. 53a, art. 56 i art. 57 ustawy o komornikach.

Trybunał Konstytucyjny zważył, co następuje:

1. Na podstawie art. 138 w zw. z art. 139 ustawy z dnia 25 czerwca 2015 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U.1064, ze zm.; dalej: ustawa o TK z 2015 r.) z dniem 30 sierpnia 2015 r. utraciła moc ustawa z dnia 1 sierpnia 1997 r. o Trybunale Konstytucyjnym (Dz.U.102.643, ze zm.; dalej: ustawa o TK z 1997 r.). Zgodnie z art. 134 pkt 1 ustawy o TK z 2015 r. w sprawach wszczętych i niezakończonych przed dniem wejścia w życie ustawy w postępowaniu przed Trybunałem w zakresie dotyczącym wstępnego rozpoznania stosuje się przepisy dotychczasowe, tzn. przepisy ustawy o TK z 1997 r. Rozpatrywana skarga konstytucyjna została wniesiona przed dniem wejścia w życie ustawy o TK z 2015 r., dlatego do jej wstępnej kontroli zastosowanie mają przepisy ustawy o TK z 1997 r.

2. Dla oceny formalnej rozpatrywanej skargi konstytucyjnej istotne znaczenie ma wycofanie części zarzutów skargi.

2.1. Trybunał zauważa, że cofnięcie zarzutów odnosiło się do kontroli konstytucyjności dziewięciu przepisów, tj. art. 770 kpc, art. 8 ust. 11, art. 39, art. 40 ust. 1 i 3, art. 53, art. 53a, art. 56 i art. 57 ustawy o komornikach, natomiast względem art. 770 kpc wycofany został jedynie zarzut naruszenia przez ten przepis art. 78 i art. 176 ust. 1 Konstytucji.

2.2. Zgodnie z art. 31 ust. 2 ustawy o TK z 1997 r. wnioskodawca może do rozpoczęcia rozprawy wycofać wniosek, pytanie prawne albo skargę konstytucyjną. W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego przyjmuje się, że prawo do cofnięcia wniosku przed rozpoczęciem rozprawy mieści się w granicach swobodnego uznania wnioskodawcy i jest jednym z przejawów zasady dyspozycyjności, na której opiera się postępowanie przed Trybunałem Konstytucyjnym (por. postanowienia z: 4 marca 1999 r., SK 16/98, OTK ZU nr 2/1999, poz. 26; 8 marca 2000 r., K 32/98, OTK ZU nr 2/2000, poz. 64; 13 września 2000 r., K 24/99, OTK ZU nr 6/2000, poz. 192). Cofnięcie skargi konstytucyjnej w zakresie wskazanym powyżej skutkuje umorzeniem postępowania stosownie do treści art. 39 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK z 1997 r.

3. Niezależnie od powyższego Trybunał podkreśla, że jedną z przewidzianych przez Konstytucję oraz ustawę o TK przesłanek formalnych warunkujących dopuszczalność skargi konstytucyjnej jest legitymowanie się ostatecznym orzeczeniem o wolnościach i prawach skarżącego. Doprecyzowaniem tego konstytucyjnego wymogu jest przewidziana w art. 46 ust. 1 ustawy o TK z 1997 r. konieczność wyczerpania drogi prawnej, o ile została ona przewidziana.

3.1. Już w jednym z pierwszych orzeczeń wydanych w ramach wstępnej kontroli skargi konstytucyjnej (z 17 marca 1998 r.) Trybunał Konstytucyjny stwierdził, że „dopuszczalność złożenia prawnie skutecznej skargi konstytucyjnej jest uwarunkowana wyczerpaniem zwyczajnych środków zaskarżenia przewidzianych w stosownych przepisach proceduralnych. Warunkiem dopuszczalności skargi jest nie tylko wyczerpanie »drogi prawnej« poprzez złożenie wszystkich przewidzianych prawem środków zaskarżenia, ale także doprowadzenie w rezultacie do wydania ostatecznego orzeczenia o określonych w ustawie zasadniczej wolnościach, prawach lub obowiązkach osoby wnoszącej skargę konstytucyjną. Art. 46 ust. 1 ustawy o TK z 1997 r. interpretowany być powinien łącznie z art. 79 ust. 1 Konstytucji (a także art. 175 ust. 1 Konstytucji) w ten sposób, iż zasadniczą przesłanką dopuszczalności złożenia prawnie skutecznej skargi konstytucyjnej jest prawomocny wyrok sądu, orzekający ostatecznie w przedmiocie konstytucyjnych wolności lub praw skarżącego. W związku z tym jedynie niezależny od skarżącego brak prawnej możliwości doprowadzenia do tego typu rozstrzygnięcia w jego sprawie powoduje, że wystarczającą przesłanką dopuszczalności skargi staje się ostateczna decyzja lub innego rodzaju ostateczne rozstrzygnięcie organów pozasądowych” (postanowienie TK z 17 marca 1998 r., Ts 27/97, OTK ZU nr 2/1998, poz. 20).

3.2. Przytoczone orzeczenie jest aktualne w rozpatrywanej sprawie. Skoro przepisy kpc przewidywały możliwość poddania kontroli rozstrzygnięć komornika przez sądy powszechne, to obowiązkiem skarżącego było skorzystać z przewidzianych prawem środków. Skarżący obowiązku tego nie spełnił, co oznacza, że jego skardze konstytucyjnej nie może zostać nadany dalszy bieg (art. 46 ust. 1 ustawy o TK z 1997 r.).

4. Skarżący nie uzasadnił także zarzutów niekonstytucyjności kwestionowanych przez niego przepisów.

4.1. W uzasadnieniu skargi konstytucyjnej skarżący przytoczył treść zaskarżonych art. 770 kpc, art. 42 ust. 2, art. 43, art. 49 ust. 3 ustawy o komornikach oraz art. 3 ust. 2 pkt 8

lit. d ustawy o kosztach, następnie przedstawił rozważania dotyczące kosztów postępowania egzekucyjnego, przytoczył opinie przedstawicieli doktryny o tych kosztach, wskazał (numerycznie) postanowienia Konstytucji, które zostały – zdaniem skarżącego – naruszone w jego sprawie oraz przytoczył niektóre wypowiedzi Trybunału Konstytucyjnego odnoszące się do poszczególnych, wskazanych w skardze wzorców kontroli.

4.2. Zgodnie z art. 79 ust. 1 Konstytucji jedynym dopuszczalnym przedmiotem skargi konstytucyjnej może być przepis ustawy lub innego aktu normatywnego, na podstawie którego sąd lub organ administracji publicznej orzekł ostatecznie o konstytucyjnych prawach, wolnościach lub obowiązkach skarżącego. Wobec tak określonego przedmiotu skarżący powinien sformułować zarzut niezgodności z unormowaniami Konstytucji statuującymi przysługujące mu prawa podmiotowe, wskazując jednocześnie sposób naruszenia tych praw przez zaskarżony przepis (art. 47 ust. 1 pkt 2 ustawy o TK z 1997 r.). Wskazanie tego sposobu nie może przy tym ograniczać się jedynie do numerycznego powołania przepisów Konstytucji, z których skarżący wywodzi przysługujące mu prawa podmiotowe, ale polegać musi na podaniu szczegółowych argumentów uprawdopodobniających zarzut merytorycznej niezgodności zachodzącej między przepisami będącymi przedmiotem skargi a unormowaniami Konstytucji statuującymi konkretne wolności i prawa skarżącego. Wbrew powyższym wymogom ani w skardze, ani w piśmie procesowym z 5 czerwca 2015 r. nie przedstawiono argumentacji, która przemawiałaby za niekonstytucyjnością kwestionowanych przepisów.

5. Trybunał przypomina także, że w świetle jednoznacznego brzmienia art. 79 ust. 1 Konstytucji wzorcem kontroli w postępowaniu skargowym mogą być wyłącznie przepisy Konstytucji kreujące wolności lub prawa podmiotu występującego ze skargą konstytucyjną. Z przepisu tego w sposób niebudzący żadnej wątpliwości wynika, że umowy międzynarodowe nie mogą stanowić takiego wzorca, dlatego nieprawidłowe jest formułowanie zarzutów skargi w oparciu o przepisy konwencji.

Wziąwszy pod uwagę powyższe względy, Trybunał Konstytucyjny, na podstawie art. 46 ust. 1 oraz art. 47 ust. 1 pkt 2 i 3 ustawy o TK z 1997 r., postanowił odmówić nadania skardze konstytucyjnej dalszego biegu.